

AMOS HOCHSTEIN: İSRAİL-LÜBNAN DENİZ SINIRI ANLAŞMASINDAKİ KİLİT İSİM

RECEP TAYYİP TEKE

Araştırma Asistanı ORSAM

“

Biden hükûmeti Ekim 2021’de Hochstein’i İsrail ve Lübnan arasındaki deniz sınırının çizilmesi konusunda yapılacak müzakerelerde arabuluculuk yapması için görevlendirmiştir.

”

Kariyeri boyunca enerji ve enerji güvenliği gibi konularda gerek kamu gerekse özel sektörde uzun yıllar hizmet etmiş olan Amos J. Hochstein, ABD enerji politikalarının şekillenmesindeki en önemli isimlerden biridir. Birçok ABD yönetimi bünyesinde üst düzey bürokrat ya da kıdemli danışman olarak görev yapan Hochstein, Ağustos 2021’de Joe Biden yönetimi tarafından ABD Dışişleri Bakanlığı enerji güvenliği

danışmanı olarak atanmıştır. Biden hükûmeti Ekim 2021’de Hochstein’i İsrail ve Lübnan arasındaki deniz sınırının çizilmesi konusunda yapılacak müzakerelerde arabuluculuk yapması için görevlendirmiştir. Hochstein, bu kapsamda iki ülkenin üst düzey bürokratları ve liderleriyle defalarca görüşmeler gerçekleştirmiş, aylar süren diplomatik temasların ardından birbirlerini resmî olarak tanımayan ve hatta teknik olarak savaş hâlinde olan İsrail’le Lübnan arasında tarihi bir anlaşmanın imzalanmasında kilit bir rol oynamıştır.

AMOS HOCHSTEIN’İN HAYATI

Amos J. Hochstein, 1973 yılında İsrail’in Tel Aviv şehrine ABD’den göç eden Amerikan Yahudisi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Hochstein, 1992-1995 yılları arasında İsrail Savunma Güçleri’nde askerlik vazifesini yerine getirdikten sonra ABD’ye taşınmış ve ABD Kongresinde görev almaya başlamıştır. İlk olarak kongre bünyesinde dış işleri ve ulusal güvenlik alanında etkili bir kurul

olan Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesinde görev yapan Hochstein, kariyer basamaklarını hızla tırmanmış ve ABD yönetiminde çeşitli üst düzey görevler üstlenmiştir. Kendisini modern bir Ortodoks Yahudi olarak tanımlayan Hochstein, Biden yönetimi döneminde ABD'nin İsrail Büyükelçiliği için gösterilen potansiyel adaylar arasında dahi yer almıştır. Hâlen Washington DC'de ikamet eden Hochstein, evli ve dört çocuk babasıdır.

1990'lı yıllarda ABD Kongresinde önemli görevler üstlenen Amos Hochstein, kongrede bulunan çeşitli komite ve kurullarda kıdemli politika danışmanı olarak görev almış; ekonomi, dış ticaret, çevre ve enerji politikaları gibi konularda ABD'li karar alıcılara danışmanlık yapmıştır. Daha sonra özel sektöre geçiş yapan Hochstein, Cassidy & Associates adlı Washington DC merkezli bir lobicilik firmasında başkan yardımcısı olarak çalışmıştır. Hochstein, kariyerinin bu aşamasında tartışmalı bir vazife üstlenmiş, Afrika'nın en uzun süre görev yapan diktatörü unvanına sahip Ekvator Ginesi Devlet Başkanı Teodoro Obiang Nguema'nın ABD'yle ilişkilerini geliştirmek için lobi faaliyeti yürütmüştür. Hochstein, ABD Ulusal Güvenlik Konseyiyle koordineli bir şekilde, Ekvator Ginesi'nin ABD ile ilişkilerini iyileştirmesi için uygulaması gereken siyasi değişiklikleri içeren bir yol haritasının geliştirilmesine yardımcı olmuştur.

Zaman zaman "Enerji Gurusu" lakabıyla da anılan Hochstein, kariyeri boyunca birçok yerel ve uluslararası petrol ve gaz şirketiyle yenilenebilir enerjiye odaklanan fir-

malar için danışmanlık hizmeti vermiştir. Bu kapsamda, enerji şirketlerine potansiyel yeni pazarların analiz edilmesi ve alternatif enerji kaynaklarının geliştirilmesi gibi konularda danışmanlık hizmeti sunmuştur. Ancak Hochstein kariyerinin önemli bir bölümünü kamu hizmetine adanmış, çeşitli ABD yönetimleri bünyesinde üst düzey bürokrat ya da danışman olarak önemli vazifeler üstlenerek ABD'nin enerji politikalarının şekillenmesinde ve enerji güvenliğinin sağlanmasında anahtar bir rol oynamıştır.

“
Beyaz Saray'da görevli birçok üst düzey yetkiliyle yakın iş birliği içinde çalışan Hochstein, Baş Enerji Diplomatı sıfatıyla ABD'nin enerji ve enerji güvenliği politikasının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Hochstein, dönemin ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden'ın da enerji danışmanlığını yapmış, Biden'a birçok uluslararası gezide eşlik ederek enerji konusunun ABD dış politikasının önemli bir enstrümanı hâline gelmesine katkıda bulunmuştur.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KARIYERİ

2011 yılında ABD Dışişleri Bakanlığında görev yapmaya başlayan Amos Hochstein, yeni kurulan Enerji Kaynakları Bürosuna başkan yardımcısı olarak atanmıştır. Hochstein'in bu görev kapsamındaki en önemli icraatı, 2014 yılında

gerçekleşen Rus işgalinin ardından Ukrayna'nın Rus gazına alternatif olacak yeni doğal gaz tedariki bulmasına yardım etmek olmuştur. Hochstein ayrıca ABD'nin enerjiyle ilgili diplomatik girişimlerinde önemli roller üstlenmiştir. Ağustos 2014'te ise dönemin Dışişleri Bakanı John Kerry tarafından ABD'nin Uluslararası Enerji İşleri Koordinatörü ve Özel Temsilcisi olarak atanan Hochstein, Kerry'ye küresel enerji güvenliği ve enerji diplomasinin yanı sıra yenilenebilir ve temiz enerji gibi konularda danışmanlık yapmıştır. Ayrıca Beyaz Saray'da görevli birçok üst düzey yetkiliyle yakın iş birliği içinde çalışan Hochstein, Baş Enerji Diplomatı sıfatıyla ABD'nin enerji ve enerji güvenliği politikasının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Hochstein, dönemin ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden'ın da enerji danışmanlığını yapmış, Biden'a birçok uluslararası gezide eşlik ederek enerji konusunun ABD dış politikasının önemli bir enstrümanı hâline gelmesine katkıda bulunmuştur. Hochstein Donald Trump'ın başkanlığı döneminde ABD yönetiminden ayrılmış, 2021 yılına kadar özel sektörde çalışmıştır. Biden döneminde ise kamu görevine tekrar dönüş yapmıştır.

Amos Hochstein, eski ABD Başkanı Barack Obama döneminde özellikle Avrupa'nın enerji güvenliği hususunda birtakım önemli girişimlerde bulunmuştur. Enerji güvenliğinin öncelikle ekonomik güvenlik ve nihayetinde ulusal güvenlik anlamına geldiğini ifade eden Hochstein, Avrupa ülkelerini Rus doğal gazına olan bağımlılıkları dolayısıyla uyarılmış, Avrupa'yı yeni petrol,

gaz, kömür ve nükleer enerji kaynakları bulma konusunda teşvik etmiştir. ABD'nin Rusya'yı Avrupa pazarından dışlamak gibi bir pozisyonu olmadığını belirten Hochstein, Avrupalı devletlerin enerji tedarik edeceği ülkeleri serbestçe seçebilmeleri gerektiğinin altını çizmiştir. Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesinin ardından Hochstein'in Avrupa'nın enerji güvenliğiyle ilgili geçmişte sarf ettiği sözlerin ve savunduğu politikaların haklılığı daha iyi anlaşılmıştır.

Amos Hochstein'in ismi Türkiye'yi yakından ilgilendiren birkaç önemli meselede gündeme gelmiştir.

“
Hochstein, Doğu Akdeniz Doğal Gaz Boru Hattı Projesi'ni (EastMed) “çok pahalı ve karmaşık bir proje” olarak nitelendirmiş ve Türkiye'nin dâhil olmadığı bu projeyi ekonomik açıdan uygun olmadığı gerekçesiyle eleştirmiştir.

Hochstein, Türkiye'nin IŞİD'den yasa dışı olarak petrol satın aldığını iddia eden Rus yetkililere yanıt olarak, “IŞİD'in kontrolü altında bulunan bölgelerle Türkiye ara-

sında kayda değer bir petrol kaçakçılığı olduğuna inanmıyorum” şeklinde bir açıklama yapmıştır. Hochstein ayrıca Ocak 2022'de TRT World'de yayımlanan Pipe Dream adlı bir belgeselde yaptığı değerlendirmeye de gündeme gelmiştir. Hochstein, Doğu Akdeniz Doğal Gaz Boru Hattı Projesi'ni (EastMed) “çok pahalı ve karmaşık bir proje” olarak nitelendirmiş ve Türkiye'nin dâhil olmadığı bu projeyi ekonomik açıdan uygun olmadığı gerekçesiyle eleştirmiştir. EastMed Boru Hattı'nın ekonomik fizibilite çalışmasının 2016'dan beri yayımlanmadığına işaret eden Hochstein, projenin taraflarının son beş yılda yaptığı tek icraatın

haritalar çizmek ve muhtıralar imzalamak olduğunu söylemiş ve dahası, Avrupa Birliği'nin bu projeyi hiçbir zaman benimsemediğinin altını çizmiştir. Hochstein'in bu sözleri özellikle Yunanistan'da sert bir tepkiyle karşılanmıştır. ABD Dışişleri Bakanlığı ise Hochstein'in bu değerlendirmelerine destek vermemiştir. Bakanlık tarafından yapılan açıklamada, "Hochstein'in sözlerinin kendi kişisel görüşleri" olduğu belirtilerek, "Hochstein Doğu Akdeniz ve Avrupa enerji hatlarının Yunanistan üzerinden birbirine bağlanmasını tamamen desteklemektedir" ifadelerine yer verilmiştir.

İSRAİL-LÜBNAN DENİZ SINIRI ANLAŞMASINDAKİ ROLÜ

ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken, Ağustos 2021'de yaptığı yazılı bir açıklamada Amos Hochstein'in Dışişleri Bakanlığı enerji güvenliği danışmanı olarak görevlendirildiğini duyurmuştur. Lübnan'daki enerji krizini çözmek suretiyle ülkedeki İran etkisini azaltmak isteyen ABD yönetimi, Ekim 2021'de Hochstein'i İsrail ve Lübnan arasında deniz sınırının çizilmesi konusundaki görüşmelerde arabuluculuk yapması için görevlendirmiştir. Tarafları uzlaştırmak için çok geçmeden çalışmalara başlayan Hochstein, iki ülkenin üst düzey bürokratları ve liderleriyle defalarca görüşmeler gerçekleştirmiştir. İsrail ve Lübnan arasında diplomatik ilişkilerin bulunmaması ve iki ülkenin teknik olarak savaş hâlinde olması gibi sebepler müzakereleri önemli ölçüde zorlaştırmıştır. Görüşmeler esnasında iki ülkenin heyetleri hiçbir zaman bir araya gelmemiş, müzakereler Hochstein'in mekik diplomasisiyle yürütülebilmiştir. Bu süreçte Hizbul-

lah'tan gelen sert açıklamalar ve İsrail muhalefetine karşı tutumu, müzakereleri zorlaştıran faktörler arasında yer almıştır. İsrail ve Lübnan, tüm bu zorluklara rağmen Hochstein'in arabuluculuğunda 1 yıl süren uzun müzakerelerin ardından deniz sınırının çizilmesi konusunda anlaşma sağlamayı başarmıştır. Deniz sınırı anlaşması, İsrail ve Lübnan arasındaki ilişkiler açısından son yıllarda gerçekleştirilen "en büyük atılım" ve "tarihî bir başarı" olarak nitelendirilmiştir. Zira bu anlaşma sayesinde İsrail ve Lübnan, herhangi bir siyasi kriz riski olmadan kendilerine tahsis edilen gaz sahalarındaki rezervleri çıkarma ve işleme hakkını elde etmiştir. Bu anlaşma ayrıca iki ülke arasındaki gerilimi bir nebze olsun düşürmüş, tarafların birbirlerine karşı sarf ettiği sert söylemlerin yumuşamasına katkıda bulunarak bölgesel barış ve istikrara hizmet etmiştir. Sonuç olarak bu açıdan bakıldığında İsrail ile Lübnan arasında imzalanan deniz sınırı anlaşması, Amos Hochstein'in kariyerindeki en büyük başarıyı temsil etmektedir. ■